

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри
психології і соціології
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ
робоча програма навчальної дисципліни (РПНД)

Галузь знань	<i>С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини</i>	
Спеціальність	<i>С4 Психологія</i>	
Освітній рівень	<i>другий (магістерський)</i>	
Освітня програма	<i>Психологія</i>	
Статус дисципліни		обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання		українська

Розробник(и):
д. психол. н.,
професор

Завідувач кафедри
психології і соціології

Гарант програми

Наталя АФАНАСЬЄВА

Жанна БОГДАН

Наталя АФАНАСЬЄВА

Харків
2025

ВСТУП

Актуальність навчальної дисципліни, її необхідність та роль у підготовці фахівців зумовлені потребами соціального середовища, запитами практики.

Метою навчальної дисципліни «Інноваційні методи психологічної допомоги» є визначення концептуальних засад і методологічних принципів психологічної допомоги; ознайомлення здобувачів вищої освіти із сучасними інноваційними підходами до практики психологічної допомоги; вироблення базових практичних умінь і навичок; формування морально-етичних норм і відповідальності; усвідомлення професійної ідентичності та становлення професійної компетентності.

Завданнями навчальної дисципліни є: надати здобувачам вищої освіти знання, які дають їм можливість застосовувати інноваційні методи психологічної допомоги у відповідних ситуаціях; створити цілісне уявлення про зміст, методи і принципи процесу психологічної допомоги; озброїти здобувачів вищої освіти знаннями, які дадуть їм можливість працювати з різними психологічними проблемами; сформувати початковий досвід та професійну позицію майбутніх психологів щодо своєї практичної діяльності; сприяти формуванню професійних критеріїв оцінки ефективності психологічної допомоги; розширити та поглибити теоретичні знання здобувачів вищої освіти стосовно інноваційних технік та прийомів психологічної допомоги.

Предметом навчальної дисципліни є інноваційні методи психологічної допомоги.

Об'єкт навчальної дисципліни є практична діяльність психолога.

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна визначено в табл. 1.

Таблиця 1

Результати навчання та компетентності, які формує навчальна дисципліна

Результати навчання	Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти
РН5	ЗК3, ЗК7, ЗК8, СК3, СК4, СК10
РН8	ЗК3, ЗК7, СК6
РН9	ЗК6, ЗК7, СК3, СК4, СК6, СК8, СК10
РН12	ЗК3, ЗК8, СК4, СК9, СК12
РН13	ЗК3, ЗК6, ЗК8, СК3, СК4, СК6, СК8, СК12

РН5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.

РН8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації.

РН9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.

РН12. Розробляти технології психологічного супроводу особистості, організацій, індивідуального та групового консультування, навчання.

РН 13. Пропонувати власні способи вирішення психологічних завдань і проблем у процесі

професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ЗК3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК8. Здатність розробляти та управляти проектами.

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.

СК12. Здатність до особистісного та професійного зростання.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, завдання та методи психологічної допомоги.

1.1. Сутність психологічної допомоги та її види. Ознайомлення з типами психологічної допомоги (консультування, психотерапія, психоедукація, кризова підтримка) — як основа формування індивідуальної професійної траєкторії. Теоретико-методологічні засади психологічної допомоги в контексті міждисциплінарного підходу. Усвідомлення меж власної професійної відповідальності.

1.2. Мета та завдання психологічної допомоги. Покращення емоційного стану, розвиток навичок подолання стресу, підтримка адаптаційного потенціалу клієнта — як критерії ефективності допомоги. Оцінка складності запиту та визначення відповідності між завданням і компетенцією психолога. Обґрунтування вибору методу допомоги з опорою на етичні стандарти.

1.3. Методи психологічної допомоги та критерії їх застосування. Психотерапевтичні, консультаційні та психоедукаційні методи — як інструменти побудови індивідуалізованих програм втручання. Аналіз доцільності вибору методів з урахуванням запиту клієнта, контексту, власної компетентності та етичних норм. Поєднання методів у межах комплексного підходу — прояв професійної автономії.

Тема 2. Експозиційна терапія як метод допомоги.

2.1. Концептуальні засади експозиційної терапії. Визначення мети й завдань експозиційного підходу в психологічній допомозі. Принцип експозиції як інструмент зниження тривоги та унікальної поведінки, реорганізації переконань, розвитку адаптивних копінг-стратегій. Аналіз меж доцільності застосування методу — з урахуванням етичних ризиків і складності запиту.

2.2. Фізіологічний аспект експозиційної терапії. Розуміння механізмів стресової реакції та можливостей її регуляції через адаптивно побудовану експозицію. Формування толерантності до дистресу, зниження симптомів

через поетапну десенситизацію, усвідомлення реакцій тіла. Використання технік релаксації як підготовчого й супровідного інструменту.

2.3. Методи експозиційної терапії. Ознайомлення з різними формами експозиції (імагінарна, реальна, пролонгована, медіа-експозиція, градієнтна) — як інструментами побудови інтервенції з урахуванням клієнтського запиту й ресурсу. Обґрунтування вибору методики відповідно до етичних стандартів і рівня складності запиту.

2.4. Етапи впровадження експозиційної терапії. Формулювання алгоритму інтервенції: первинна оцінка, планування, підготовка клієнта, безпечне проведення експозиції, оцінка результатів, завершення і закріплення. Визначення меж власної компетенції у роботі з травматичними темами, звернення по супервізію. Прийняття рішень щодо темпу, глибини й тривалості втручання

Тема 3. Психотерапія емоційних травм за допомогою глазних рухів.

3.1. Сутність і завдання психотерапії травми через стимуляцію глазних рухів. Ознайомлення з методом десенсибілізації та репроцесінгу травматичних спогадів через глазні рухи. Подолання ПТСР, зменшення симптомів посттравматичних реакцій, активізація механізмів самозцілення. Оцінка доцільності застосування методу в межах етичної відповідальності фахівця.

3.2. Робота з негативними подіями минулого. Застосування інструментів переробки травматичного досвіду: від реконструкції спогадів до зміни ставлення до них. Зменшення тривоги, депресивних симптомів, емоційної дезорганізації — як маркери ефективності. Підвищення здатності клієнта до регуляції стану через внутрішні ресурси.

3.3. Нейрофізіологічна складова та техніки стабілізації. Роль глазних рухів у стимуляції міжпівкульної інтеграції та зменшенні фізіологічної реактивності на тригери. Впровадження методів релаксації та технік саморегуляції як супровідної частини інтервенції. Визначення етапів, при яких необхідне звернення до супервізії або перенаправлення клієнта.

Тема 4. Інноваційні методи арт-терапії.

4.1. Теоретико-практичні засади арт-терапії. Арт-терапія як метод психологічної допомоги, спрямований на самовираження, зняття емоційної напруги, розвиток рефлексії й зміцнення ідентичності. Визначення терапевтичного ефекту мистецької діяльності у контексті індивідуального і групового супроводу. Розуміння можливих етичних ризиків при роботі з несвідомим матеріалом у творчості.

4.2. Різновиди арт-терапевтичної практики. Огляд і порівняння класичних технік арт-терапії: малюнок, скульптура, музика, танець, поетичні форми — як інструменти адаптації до потреб клієнта. Вибір індивідуальної або групової форми взаємодії залежно від рівня запиту, стану клієнта, контексту. Усвідомлення потреби в спеціальній підготовці для окремих форматів (танцювально-рухова, музична тощо).

4.3. Інноваційні арт-терапевтичні підходи. Ознайомлення з цифровою, інтерактивною, VR-арт-терапією як перспективними засобами психоемоційного впливу. Поєднання новітніх технологій і креативних

матеріалів — як можливість створення авторських форматів допомоги. Розгляд професійних викликів: етичні дилеми у віртуальному просторі, безпека даних, екологічність впливу.

Тема 5. Казкотерапія як метод психологічної допомоги дітям та дорослим.

5.1. Теоретико-практичні засади казкотерапії. Казка як інструмент психотерапевтичної дії, що поєднує символіку, архетипи, образне мислення та наративну логіку. Вибір між класичними, народними й авторськими казками — як частина адаптації методів до конкретного випадку. Етичні аспекти використання казкових сюжетів, пов'язаних із темами страху, втрати, насильства.

5.2. Діагностично-корекційний компонент казкотерапії. Формування контакту з клієнтом через казку. Збір анамнезу, аналіз запиту та символічної системи клієнта. Використання арт-методів для поглибленого розуміння психологічного стану. Обґрунтований вибір казкового матеріалу відповідно до віку, типу проблеми, рівня розвитку та психоемоційного ресурсу клієнта.

5.3. Специфіка та ефективність казкотерапевтичного впливу. Розмежування технік казкотерапії для різних вікових груп: дошкільнята, молодші школярі, підлітки, дорослі. Формування критеріїв ефективності казкотерапії: емоційне покращення, поява нових стратегій поведінки, зниження тривожності. Усвідомлення меж власної підготовки для роботи з травмованими клієнтами, обговорення потреби в етичному супроводі.

Тема 6. Орієнтована на рішення короткострокова терапія (ОРКТ).

6.1. Теоретичні засади ОРКТ як сучасної психологічної допомоги. Визначення сутності, цілей, завдань і ключових принципів ОРКТ — як ресурсо-орієнтованої, клієнто-центричної, часово обмеженої моделі. Фокус на сильних сторонах клієнта, конструктивному баченні майбутнього та мобілізації внутрішніх ресурсів. Етичні орієнтири: підтримка автономії клієнта, утримання від інтерпретацій і нав'язування.

6.2. Етапи та структура короткострокової терапії. Розпізнавання запиту, формулювання досяжної мети, розробка конкретного плану дій. Вміння визначити, коли підхід може бути неефективним — і потребує залучення інших фахівців або підвищення власної компетентності. Побудова стратегій супроводу на кожному етапі роботи.

6.3. Техніки, сфери застосування та оцінка ефективності ОРКТ. Застосування питань, що відкривають перспективу, як інструментів впливу. Визначення категорій клієнтів, для яких метод особливо ефективний. Побудова критеріїв результативності, завершення терапії з фокусом на закріплення успіхів.

Тема 7. Загальні положення схема-терапії.

7.1. Теоретико-практичні основи схема-терапії. Визначення предмета й завдань схема-терапії — як підходу, що дозволяє виявити та трансформувати глибокі дезадаптивні схеми, пов'язані з незадоволеними базовими потребами. Методи виявлення негативних схем (опитувальники, інтерв'ю, робота з уявою) — як основа для формування цілісної програми допомоги. Усвідомлення етичної відповідальності при роботі з вразливими темами.

7.2. *Структура та застосування схема-терапевтичного підходу.* Опис етапів схема-терапії: діагностика схем, формування терапевтичного альянсу, інтеграція нових стратегій реагування. Визначення категорій клієнтів, для яких схема-терапія є ефективною: хронічна міжособистісна дисфункція, порушення прив'язаності, нарцисичні або залежні риси. Професійна оцінка складності запиту та готовності фахівця до його супроводу.

7.3. *Техніки та інструменти зміни в схема-терапії.* Застосування когнітивних, емоційно-образних та поведінкових технік для реструктуризації негативних схем. Інтеграція технік в індивідуалізовану програму допомоги. Критерії оцінки результативності: зміна сприйняття себе/інших, емоційна стабілізація, поведінкова трансформація. Усвідомлення потенційних етичних ризиків при впливі на глибинні структури Я-концепції.

Тема 8. Анімалотерапія.

8.1. *Теоретичні засади та сфери застосування анімалотерапії.* Ознайомлення з історією становлення анімалотерапії, її напрямками (каністерапія, іпотерапія, дельфінотерапія тощо), базовими засадами взаємодії «людина–тварина». Визначення мети, завдань і типових категорій клієнтів, як основа для формування індивідуальної програми. Етичні межі взаємодії: безпека, гігієна, добровільність участі клієнта і захист тварини.

8.2. *Організація та проведення анімалотерапевтичної роботи.* Побудова етапів втручання: первинна оцінка запиту, добір тварини, побудова взаємодії, моніторинг динаміки. Методи: спостереження, дотик, спільна активність, догляд — як елементи психотерапевтичного впливу. Адаптація технік до потреб і віку клієнта, врахування фізичних і психоемоційних обмежень.

8.3. *Оцінювання ефективності анімалотерапії.* Використання якісних та кількісних індикаторів: звіти психолога, щоденники самоспостереження клієнта або батьків, поведінкові зміни. Психодіагностичні методики до/після втручання, експертна оцінка колегами. Усвідомлення складності оцінки «м'якого ефекту» взаємодії та відповідальне трактування результатів.

Тема 9. Психокорекція фобій кінця світу за допомогою українського ігрового контенту.

9.1. *Психологія фобій кінця світу та роль ігрового контенту в їх корекції.* Аналіз психологічної природи фобій, пов'язаних із кінцем світу: екзистенційна тривога, вплив війни, релігійні та соціальні контексти. Ігровий контент як простір безпечного занурення в страх, метафоричного пропрацювання теми руйнування і відновлення. Використання українського ігрового контенту (наприклад, «Stalker», «Мета-Всесвіт UA», етнофентезі тощо) як інструменту ідентичнісної стабілізації та психоемоційного захисту.

9.2. *Індивідуально-психологічні особливості гравців та специфіка психокорекційної взаємодії.* Оцінка типів фобій, рівня залучення в ігрову реальність, толерантності до уявного ризику. Розробка індивідуальної стратегії психокорекції: добір ігрового контенту, формування завдань і етапів опрацювання страху. Етичні аспекти: баланс між зануренням і реальністю, уникнення ретравматизації. Професійна оцінка потреби в супервізії чи поглибленій психотерапевтичній підтримці.

Тема 10. Оцінювання учасниками ефективності психологічної допомоги.

10.1. Чинники, що впливають на результативність психотерапії. Аналіз характеристик терапевта (емпатія, гнучкість, професійна підготовка), запиту клієнта (усвідомленість, мотивація), якості терапевтичного альянсу — як ключових змінних у процесі допомоги. Виявлення ситуацій, коли очікуваний ефект не досягається — як індикатор потреби у супервізії.

10.2. Зовнішні й внутрішні чинники ефективності терапії. Очікування клієнта, особливості методів і технік, вплив підтримки з боку соціального оточення, тривалість і ритм роботи — як змінні, що мають бути враховані при розробці інтервенцій. Етична чутливість до зовнішніх обставин клієнта.

10.3. Готовність клієнта та індивідуальні контексти. Оцінка рівня залученості клієнта, ступеня готовності до змін, очікувань і запиту. Врахування культурних, національних, ціннісних чинників — як основа етичної терапії. Постійний моніторинг динаміки терапевтичного процесу, гнучка персоналізація втручання, перевірка реалістичності мети.

10.4. Специфіка оцінювання різних форматів і методів психологічної допомоги. Визначення критеріїв ефективності для індивідуальної, групової, дистанційної, експериментальної допомоги. Професійна здатність змінити або припинити неефективне втручання. Відкрите обговорення результатів із клієнтом — як частина етичної взаємодії.

Перелік практичних (семінарських) завдань за навчальною дисципліною наведено в табл. 2

Таблиця 2

Перелік практичних (семінарських) завдань

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Предмет, завдання та методи психологічної допомоги.	Вивчення та обговорення питань: 1.1. Сутність психологічної допомоги та її види. 1.2. Мета та завдання психологічної допомоги. 1.3. Методи психологічної допомоги та критерії їх застосування.
Тема 2. Експозиційна терапія як метод допомоги.	Вивчення та обговорення питань: 2.1. Концептуальні засади експозиційної терапії. 2.2. Фізіологічний аспект експозиційної терапії. 2.3. Методи експозиційної терапії. 2.4. Етапи впровадження експозиційної терапії.
Тема 3. Психотерапія емоційних травм за допомогою глазних рухів.	Вивчення та обговорення питань: 3.1. Сутність і завдання психотерапії травми через стимуляцію глазних рухів. 3.2. Робота з негативними подіями минулого. 3.3. Нейрофізіологічна складова та техніки стабілізації.
Тема 4. Інноваційні методи арт-терапії.	Вивчення та обговорення питань: 4.1. Теоретико-практичні засади арт-терапії. 4.2. Різновиди арт-терапевтичної практики. 4.3. Інноваційні арт-терапевтичні підходи.
Тема 5. Казкотерапія як метод психологічної допомоги дітям та дорослим.	Вивчення та обговорення питань: 5.1. Теоретико-практичні засади казкотерапії. 5.2. Діагностично-корекційний компонент казкотерапії. 5.3. Специфіка та ефективність казкотерапевтичного впливу.

Тема 6. Орієнтована на рішення короткострокова терапія (ОРКТ).	Вивчення та обговорення питань: 6.1. Теоретичні засади ОРКТ як сучасної психологічної допомоги. 6.2. Етапи та структура короткострокової терапії. 6.3. Техніки, сфери застосування та оцінка ефективності ОРКТ.
Тема 7. Загальні положення схема-терапії.	Вивчення та обговорення питань: 7.1. Теоретико-практичні основи схема-терапії. 7.2. Структура та застосування схема-терапевтичного підходу. 7.3. Техніки та інструменти зміни в схема-терапії.
Тема 8. Анімалотерапія.	Вивчення та обговорення питань: 8.1. Теоретичні засади та сфери застосування анімалотерапії. 8.2. Організація та проведення анімалотерапевтичної роботи. 8.3. Оцінювання ефективності анімалотерапії.
Тема 9. Психокорекція фобій кінця світу за допомогою українського ігрового контенту.	Вивчення та обговорення питань: 9.1. Психологія фобій кінця світу та роль ігрового контенту в їх корекції. 9.2. Індивідуально-психологічні особливості гравців та специфіка психокорекційної взаємодії.
Тема 10. Оцінювання учасниками ефективності психологічної допомоги.	Вивчення та обговорення питань: 10.1. Чинники, що впливають на результативність психотерапії. 10.2. Зовнішні й внутрішні чинники ефективності терапії. 10.3. Готовність клієнта та індивідуальні контексти. 10.4. Специфіка оцінювання різних форматів і методів психологічної допомоги.

Перелік самостійної роботи за навчальною дисципліною наведено в табл. 3

Таблиця 3

Перелік самостійної роботи

Назва теми та / або завдання	Зміст
Тема 1. Предмет, завдання та методи психологічної допомоги.	Вивчення матеріалу за питаннями: 1.1. Сутність психологічної допомоги та її види. 1.2. Мета та завдання психологічної допомоги. 1.3. Методи психологічної допомоги та критерії їх застосування.
Тема 2. Експозиційна терапія як метод допомоги.	Вивчення матеріалу за питаннями: 2.1. Концептуальні засади експозиційної терапії. 2.2. Фізіологічний аспект експозиційної терапії. 2.3. Методи експозиційної терапії. 2.4. Етапи впровадження експозиційної терапії.
Тема 3. Психотерапія емоційних травм за допомогою глазних рухів.	Вивчення матеріалу за питаннями: 3.1. Сутність і завдання психотерапії травми через стимуляцію глазних рухів. 3.2. Робота з негативними подіями минулого. 3.3. Нейрофізіологічна складова та техніки стабілізації.
Тема 4. Інноваційні методи арт-терапії.	Вивчення матеріалу за питаннями: 4.1. Теоретико-практичні засади арт-терапії. 4.2. Різновиди арт-терапевтичної практики. 4.3. Інноваційні арт-терапевтичні підходи.
Тема 5. Казкотерапія як метод психологічної допомоги дітям та дорослим.	Вивчення матеріалу за питаннями: 5.1. Теоретико-практичні засади казкотерапії. 5.2. Діагностично-корекційний компонент казкотерапії. 5.3. Специфіка та ефективність казкотерапевтичного впливу.
Тема 6. Орієнтована на рішення короткострокова	Вивчення матеріалу за питаннями: 6.1. Теоретичні засади ОРКТ як сучасної психологічної допомоги.

терапія (ОРКТ).	6.2. Етапи та структура короткострокової терапії. 6.3. Техніки, сфери застосування та оцінка ефективності ОРКТ.
Тема 7. Загальні положення схема-терапії.	Вивчення матеріалу за питаннями: 7.1. Теоретико-практичні основи схема-терапії. 7.2. Структура та застосування схема-терапевтичного підходу. 7.3. Техніки та інструменти зміни в схема-терапії.
Тема 8. Анімалотерапія.	Вивчення матеріалу за питаннями: 8.1. Теоретичні засади та сфери застосування анімалотерапії. 8.2. Організація та проведення анімалотерапевтичної роботи. 8.3. Оцінювання ефективності анімалотерапії.
Тема 9. Психокорекція фобій кінця світу за допомогою українського ігрового контенту.	Вивчення матеріалу за питаннями: 9.1. Психологія фобій кінця світу та роль ігрового контенту в їх корекції. 9.2. Індивідуально-психологічні особливості гравців та специфіка психокорекційної взаємодії.
Тема 10. Оцінювання учасниками ефективності психологічної допомоги.	Вивчення матеріалу за питаннями: 10.1. Чинники, що впливають на результативність психотерапії. 10.2. Зовнішні й внутрішні чинники ефективності терапії. 10.3. Готовність клієнта та індивідуальні контексти. 10.4. Специфіка оцінювання різних форматів і методів психологічної допомоги.

Кількість годин лекційних, практичних (семінарських) занять та годин самостійної роботи наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для набуття визначених результатів навчання, активізації освітнього процесу передбачено застосування таких методів навчання, як: інформаційна лекція (Теми 1, 3, 5), бінарна лекція (Тема 8), проблемна лекція (Теми 2, 4, 5, 6, 7, 9, 10); практична робота (Теми 1–10), творче завдання (Теми 2, 4, 5, 7, 8), рольова гра (Теми 1–10), кейс-метод (Теми 1, 2, 6, 9).

ФОРМИ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

ХНЕУ ім. С. Кузнеця використовує накопичувальну (100-бальну) систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Система оцінювання сформованих компетентностей у здобувачів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи.

Контрольні заходи оцінювання включають:

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє здобувачеві скласти екзамен, – 35 балів);

Підсумковий контроль включає семестровий контроль та атестацію

здобувачів вищої освіти. Семестровий контроль проводиться у формі семестрового екзамену (іспиту). Складання семестрового екзамену (іспиту) здійснюється під час екзаменаційної сесії.

Максимальна сума балів, яку може отримати здобувач вищої освіти під час екзамену (іспиту) – 40 балів. Мінімальна сума, за якою екзамен (іспит) вважається складеним – 25 балів.

Підсумкова оцінка за навчальною дисципліною визначається: – для дисциплін з формою семестрового контролю екзамен (іспит) – сумуванням балів за поточний та підсумковий контроль.

Під час викладання навчальної дисципліни використовуються наступні контрольні заходи:

Поточний контроль: семінари у вигляді круглого столу (15 балів), завдання за темами (5 балів), експрес опитування (15 балів), письмові контрольні роботи (20 балів), есе (5 балів).

Семестровий контроль: Екзамен (40 балів) Більш детальну інформацію щодо системи оцінювання наведено в робочому плані (технологічній карті) з навчальної дисципліни. Приклад екзаменаційного білета та критерії оцінювання для навчальної дисципліни.

Приклад екзаменаційного білета

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Другий (магістерський) рівень вищої освіти

Спеціальність С4 «Психологія»

Освітньо-професійна програма «Психологія»

Навчальна дисципліна «ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ»

ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ БІЛЕТ 1

Теоретична частина

Питання 1 (10 балів): Визначення та основні принципи когнітивно-поведінкової терапії (КПТ). Опишіть основні принципи КПТ. Наведіть приклади технік, які використовуються в КПТ для роботи з тривожними розладами.

Питання 2 (5 балів): Використання арт-терапії в роботі з дітьми. Поясніть, що таке арт-терапія та її основні методи. Розгляньте особливості застосування арт-терапії для роботи з дітьми, які пережили травматичний досвід.

Практична частина

Завдання 1 (10 балів): Створення терапевтичного плану з використанням EMDR (десенсибілізація та переробка рухами очей) для клієнта з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР). Опис проблеми клієнта (симптоми ПТСР). Розробіть поетапний план терапії, використовуючи метод EMDR. Включіть методи оцінки ефективності терапії.

Завдання 2 (15 балів): Аналіз випадку з використанням схема-терапії. Виберіть клінічний випадок (можна вигаданий) з проблемою особистісного розладу. Опишіть основні схеми та режими, які можуть бути у клієнта. Запропонуйте терапевтичні інтервенції для роботи зі схемами та режимами.

Додаткове завдання (10 балів)

Питання: Інноваційні методи психологічної допомоги у роботі з фобіями. Охарактеризуйте інноваційні методи роботи з фобіями (віртуальна реальність, екзистенціальна терапія, тощо). Наведіть приклади конкретних ситуацій, у яких ці методи можуть бути ефективно застосовані.

Інструкція для здобувачів:

Теоретична частина: Відповідайте на два теоретичних питання, наводьте приклади та пояснюйте основні поняття.

Практична частина: Виконайте обидва практичні завдання, опишіть детально кроки, які ви б застосували у своїй роботі.

Додаткове завдання: Відповідь на додаткове питання не є обов'язковою, але може дати вам додаткові бали.

Затверджено на засіданні кафедри психології і соціології.

Протокол №___ від _____ р.

Екзаменатор
Зав. кафедрою

д.психол.н., проф. Наталя АФАНАСЬЄВА
к.психол.н., доц. Жанна БОГДАН

Критерії оцінювання

Підсумкові бали за екзамен складаються із суми балів за виконання всіх завдань, що округлені до цілого числа за правилами математики.

Алгоритм вирішення кожного завдання включає окремі етапи, які відрізняються за складністю, трудомісткістю та значенням для розв'язання завдання. Тому окремі завдання та етапи їх розв'язання оцінюються відокремлено один від одного таким чином:

Теоретична частина - 15 балів

Оцінюється здатність здобувача освіти:

оперувати базовими поняттями;

розкривати сутність теоретичних положень;

демонструвати цілісне розуміння теми.

Орієнтовні критерії:

13–15 балів — повне, логічне й обґрунтоване викладення матеріалу; використано терміни, теоретичні джерела, надано приклади;

9–12 балів — загалом правильне викладення, з поодинокими помилками або недостатньою аргументацією;

5–8 балів — поверхове знання матеріалу, відсутність логіки у викладенні;

0–4 бали — надана відповідь не розкриває зміст питання або повністю некоректна.

Практична частина - 25 балів:

Завдання 1 (стереотипне) (10 балів)

5,0 – повне та обґрунтоване розкриття обраного стереотипу

3,0 – представлено глибокий аналіз впливу стереотипу, продемонстровано розуміння його наслідків для соціальної взаємодії, наведено критичний погляд

2,0 – наявність прикладів і доказів впливу стереотипу на поведінку людей

Завдання 2 (діагностичне) (15 балів)

5 – виявлення ключових психологічних понять та теорій, доречних для аналізу ситуації

5 – здатність ідентифікувати основні психологічні проблеми, з якими стикається підліток, та обґрунтувати важливість цих проблем

5 – обґрунтоване пояснення, чому вибрані методи є доцільними та як вони можуть допомогти в цій ситуації

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.

2. Психологія [Електронний ресурс] : навч. посіб. Укл.: В. М. Лугова, І. В. Литовченко, С. М. Голубев, Г. В. Білоконенко ; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 298 с. : іл. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/26057>

Додаткова

3. Afanasieva N., Bogdan Zh., Pidbutska N. and other. Linguistic analysis of the story about life events as a technology for researching the emotional experience of higher education students. Implementation of modern technologies in language learning as a basis for the formation of communicative competences: monograph / N. Morhunova, Ia. Levchenko, I. Dmytriiev and others. Kharkiv: TECHNOLOGY CENTER PC, 2025. P. 38– 52. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/35997>

4. Bogdan Zh. Psychology of Soft Skills of the Future Specialist [Electronic resource] : monograph Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2025. 214 p. : il. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36011>

5. Psychology of Soft Skills of the Future Specialist [Electronic resource] : monograph ; Simon Kuznets Kharkiv national university of economics. E-text data (7,12 МБ). Kharkiv : S. Kuznets KhNUE, 2025. 214 p. : il. <https://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/36011>

6. Давидова О. В. Майндфулнес-технології регуляції стресостійкості в роботі практичного психолога з учнями юнацького 11 віку. Кременчук, 2022. 56 с.

7. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: навчально-практичний посібник. Харків, Харківський національний університет внутрішніх справ, 2022. 88 с.

8. Техніки арт-терапії в роботі кризового психолога з цивільним населенням в умовах війни: навчально-методичний посібник. Харків: Видавець ФОП Захарченко В.В., 2023. 106 с.
9. Технології психотерапевтичної допомоги постраждалим у подоланні проявів посттравматичного стресового розладу: монографія. З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос [та ін.]; за ред. З. Г. Кісарчук. Київ: Видавничий Дім «Слово». 2020. 179 с.
10. Сердюк Л. З., Чайка Г. В., Чиханцова О. А. Психологічні технології сприяння психологічному благополуччю особистості: методичні рекомендації. Київ–Львів, 2021. 68 с.
11. Травматичні події: психологічна підтримка та самодопомога. Авторський колектив: Н. Несенюк, Н. Чудаєва О. Мурашкевич. Рада Європи, 2022.
12. Афанасьєва Н. Є. Саморегуляція психічних станів як компонент долаючої поведінки рятувальників. Вісник Львівського університету. Серія психологічні науки. 2021. Випуск 9. С. 21–27. Режим доступу: <http://psy-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/v9-2021>
13. Афанасьєва Н. Є. Особливості взаємозв'язку самооцінки та психологічних захистів у здобувачів вищої освіти. Габітус: науковий журнал з соціології та психології. 2022. Вип. 39. С. 140-144. <http://habitus.od.ua/39-2022>
14. Афанасьєва Н. Є. Взаємозв'язок адаптаційних здібностей та задоволеності життям у внутрішньо переміщених осіб. Габітус: науковий журнал з соціології та психології. 2023. Вип. 50. С. 69-74. <http://habitus.od.ua/50-2023>
15. Overchuk V., Afanasieva N., Kovalova O., Vasuk K, Boiarska Z. Formation of health-saving competencies as a personal resource in conditions of prolonged traumatization. Multidisciplinary Science Journal. 2024. Vol. 6(4). 2024054. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024054>
16. Яцина О. Ф. Основи психотерапії: практикум: навчально-методичний посібник. Ужгород, 2021. 80 с.

Інформаційні ресурси

17. Національна психологічна асоціація України (НПАУ): Професійна спільнота психологів України, новини, заходи, публікації. Сайт: <https://npa-ua.org>
18. Психологічна платформа «Всеосвіта»: Курси, вебінари, статті та матеріали для психологів та педагогів. Сайт: <https://vseosvita.ua>
19. EdEra: Освітня платформа з курсами та вебінарами з різних дисциплін, включаючи психологію. Сайт: <https://www.ed-era.com>
20. Coursera (курси з українськими субтитрами): Міжнародна 12 платформа з онлайн-курсами, де можна знайти курси з психології з українськими субтитрами. Сайт: <https://www.coursera.org>